PORVOO BORGÅ

Porvoon kansallinen kaupunkipuisto

Vuosikertomus 2025-26

Vuosikertomus

Porvoon kansallisen kaupunkipuiston vuosikertomuksessa tuodaan esille, miten Porvoon kaupunki on kehittänyt kansallista kaupunkipuistoa viimeisen kahden vuoden aikana.

Kansallisen kaupunkipuiston kehittämiseen kuuluvat alueen viheralueiden ja puistojen rakentaminen, kunnostus ja hoitotyö sekä julkinen keskustelu aluetta koskevista asioista ja alueen tunnetuksi tekeminen. Vuosikertomuksessa esitellään aluetta koskeva suunnittelu ja tutkimus sekä yleisötyöhön liittyvät toiminnat kuten kuntalaisten osallistaminen, vuosipäivien vietto, viestintä, matkailu ja markkinointi. Kaupungin lisäksi monet yksityiset toimijat ja järjestöt järjestävät kansallisen kaupunkipuiston alueella palveluita, toimintaa ja tapahtumia. Tässä vuosikertomuksessa esitellään kuitenkin vain kaupungin toimenpiteitä ja sitä, miten kaupunki luo puitteita alueen käytölle. Lopuksi kerrotaan, miten Suomen kansallisten kaupunkipuistojen verkosto on yhdessä rakentanut näkyvyyttä alueilleen.

Tärkein koko KKP-aluetta koskeva suunnitelma on lakisääteinen hoito- ja käyttösuunnitelma. Se ohjaa alueen hoitoa, toimintaa ja tapahtumia. Porvoon kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma laadittiin laajassa vuorovaikutuksessa maanomistajien ja kuntalaisten kanssa. Suunnitelma hyväksyttiin Porvoon kaupunginvaltuustossa ja ympäristöministeriössä vuonna 2019. Hoito- ja käyttösuunnitelma on nähtävillä Porvoon kaupungin internetpalvelussa kansallisen kaupunkipuiston sivustolla: https://www.porvoo.fi/porvoon-kansallisen-kaupunkipuiston-hoito-ja-kayttosuunnitelma

Sisällysluettelo

1 Tutkimustyö 4
2 Kaavoitus 6
3 Hankkeet 6
4 Virkistysalueiden rakentaminen ja kunnostus 9
5 Osallistaminen ja vuosipäivät 10
6 Viestintä 11
7 Matkailu ja markkinointi 12
8 Yhteistyö muiden kansallisten kaupunkipuistojen kanssa 13

1 Tutkimustyö

Kuva 1 Faunatica. Varsinaista avovesialuetta ei lahdella enää ole, sillä vesialueen ovat vallanneet upos- ja kelluslehtiset kasvit.

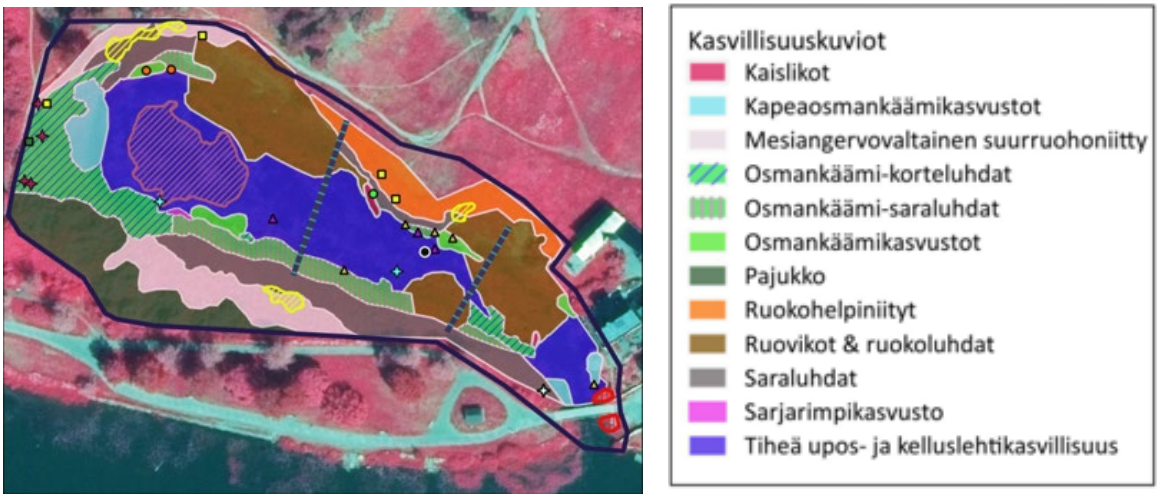

Kuva 2 Faunatica. Tiheää ilmaversokasvillisuutta.

Maarin lahden ja laidunniityn kasvillisuusselvitys 2025

Maarin lahti on ainutlaatuinen, historiallisen ihmisvaikutuksen alaisena kehittynyt joen kurouma. Maarin vesi- ja rantakasvillisuutta sekä niittyjen lajistoa on seurattu hyvin pitkään. Ensimmäisiä kirjallisia tietoja on 1850-luvulta, jolloin lahdella vielä kukkivat mm. katkeravesirikko, paunikko, uposvesitähti ja hentonäkinruoho. Kasvilajisto muuttuu koko ajan ympäristötekijöiden muuttuessa. Vaateliaita ja kilpailukyvyltään heikkoja lajeja on hävinnyt yksi toisensa jälkeen.

Maarin kasvillisuuteen merkittävästi vaikuttava ekologinen tekijä on veden suolapitoisuuden lasku. Vuonna 1934 lahden suolapitoisuudeksi mitattiin 0,3 promillea ja nykyään Maarin lahden vesi on Porvoonjoen jokiveden kaltaista. Meren murtoveden virtaukset Maariin ovat vähentyneet etenkin maankohoamisen vuoksi. Lahden ja laitumien harvinaista lajistoa uhkaavat myös metsittyminen ja voimakkaasti leviävät haitalliset vieraslajit.

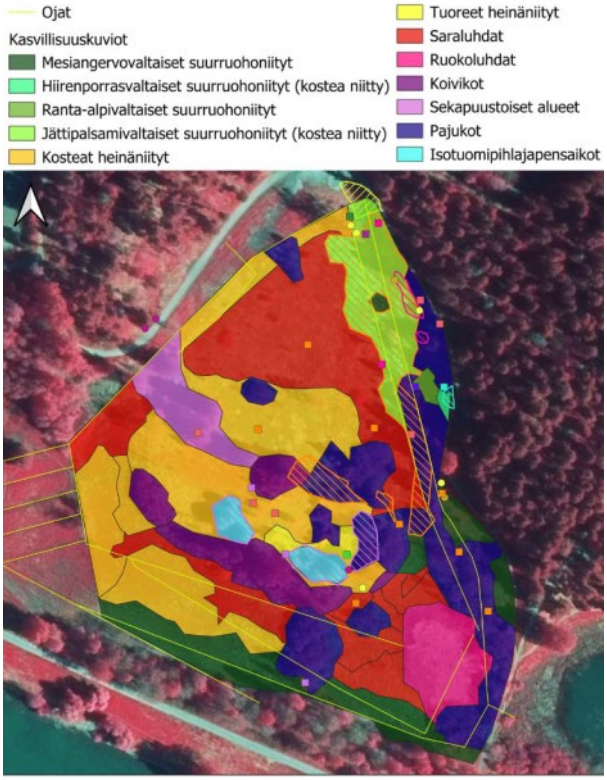
Kuva 3 Maarin lahti ja rannat, kasvillisuuskuviot 2025.

Kuva 5. Laidunalueen keskiosassa on lajistoltaan monipuolinen tuore heinäniitty.

va 4. Rantakukka on levinnyt.

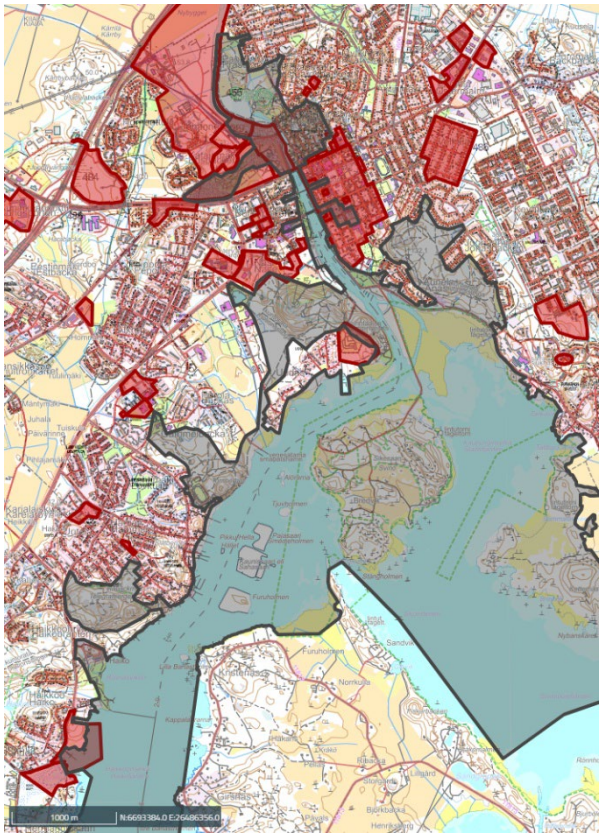
Lahti ruopattiin vuonna 1999. Ruoppauksen ja laidunnuksen palauttamisen jälkeen on kasvillisuuden kehitystä seurattu noin 10 vuoden välein. Kesällä 1925 selvitettiin aiemmin seurattujen ja huomionarvoisten kasvilajien esiintyminen sekä uudet kasvilajit ja haitalliset vieraslajit. Aiemmin seurattuja lajeja on Maarin lahdella 54 ja niistä havaittiin nyt enää 25.

Maarin lahdella, rannoilla ja niityillä havaitsematta jääneet lajit kertovat kasvillisuuden muutoksen kehityssuunnasta. Voimakkaat kilpailijat dominoivat matalia rantavesiä kauttaaltaan, jolloin vaatelias ja kilpailukyvyltään heikko matalan veden ja rantavyöhykkeen lajisto on pitkälti hävinnyt alueelta. Tiheä upos- ja kelluslehtikasvillisuus kattaa nyt koko vesialueen. Myös ilmaversoiskasvillisuus on lisääntynyt ja vesialueiden välissä on tiheää leveäosmankäämin ja järvikortteen kasvustoa. Vesialueella havaittiin jälleen kanadanvesiruttoa, joka on yksi haitallisimmista vesien vieraslajeista Suomessa.

Maarin laitumella on joitakin ojia kasvanut umpeen ja puusto sekä pensaikot ovat lisääntyneet. Niityt eivät säily kauaa monilajisina ilman hoitoa, sillä puusto kasvaa nopeasti laidunnuksen vähentyessä tai hoidon puuttuessa.

Kasvillisuustyypeistä huomionarvoisia ovat pienialainen hiirenportaan vallitsema suurruohoniitty ja alueen keskiosan tuore niittykuvio, jolla kasvaa monipuolista lajistoa. Laitumella kasvaa huomionarvoinen tummatulikukka, joka on kauan sitten saapunut muinaistulokas, ja alueellisesti uhanalainen ojatädyke.

Merkittävimmät haitalliset vieraslajit ovat jättipalsami ja isotuomipihlaja.

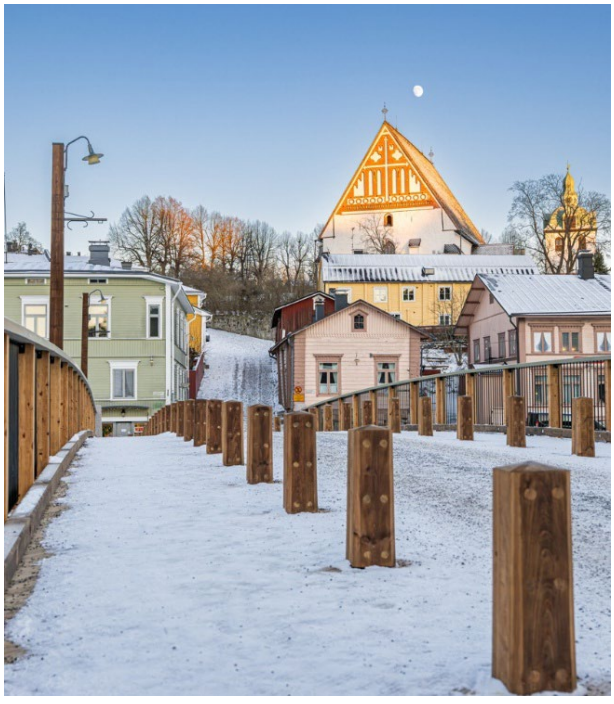

Kuva 6. Kartta kaavoituskohteista. Kansallinen kaupunkipuisto on korostettu harmaalla ja kaavakohteet punaisella.

Selvityksen johtopäätöksissä todetaan, että laidunnuksen jatkaminen olisi tärkeää, jotta perinnebiotooleille luontaiset rakennepiirteet säilyisivät. Puustoa ja pajukoita olisi hyvä raivata, jotta avoimuus säilyisi ja avointa tilaa vaativien lajien kasvuolot paranisivat. Vieraslajeja tulee edelleen poistaa.

2 Kaavoitus

Porvoon kansallisen kaupunkipuiston alueella on aloitusvaiheessa asemakaavatyö Näsin kartanon ympäristössä. Kansallisen kaupunkipuiston alueen rajan tuntumassa ovat aloitusvaiheessa Länsirannan eteläosan ja Udddaksen entisen leirintäalueen asemakaavat. Haikossa pitkälle edennyt Edelfeltin rannan asemakaavamuutos rajautuu KKP-alueeseen.

Kuva 7. Porvoon vanha silta on puupalkinto 2026 ehdokkaana.

3 Hankkeet

Vanhan sillan kunnostus

Porvoon Vanhan sillan kunnostus aloitettiin maaliskuussa 2025. Silta saatiin valmiiksi ja otettiin käyttöön joulukuussa 2025. Kunnostustöiden aikana kevyen liikenteen väliaikainen kulku itä- ja länsirannan välillä hoidettiin väliaikaisella sillalla. Rakennustöiden aikana sillan välitukea vahvistettiin läpiporattavilla porapaaluilla. Maatuet purettiin kauttaaltaan ja rakennettiin teräsbetonipaalujen ja betonivalujen varaan. Historiallisen ilmeen säilyttämiseksi maatuet verhoiltiin vanhoilla maatukien kivillä. Sillan vanha teräspalkkinen rakenne korvattiin syrjälankkupintaisella liimapuupalkkirakenteella. Lisäksi urakan aikana länsirannalta

Kuva 8 Vanhan sillan avajaiset pidettiin 9.1.2026. Nauhaa leikkaavat kaupunkikehitysjohtaja Dan Mollgren, kaupunginvaltuuston pj. Jorma Wiitakorpi, sekä kaupunginhallituksen pj. Mikaela Nylander.

poistettiin vieraslajeja ja itärannan vanha tukimuuri korjattiin maatuen kohdalta.

Vanhan sillan avajaiset pidettiin 9.1.2026 -16 asteen pakkasessa.

Vanhan kaupungin silta on ehdolla vuoden puurakenteeksi vuonna 2026.

Kuva 9. Marianne Mayer, Gammelbackan kallioketo niiton jälkeen.

Ketosirkka hanke jatkuu

Suomen luonnonsuojeluliitos Uudenmaan piirin Ketosirkka-hankkeen tavoitteena on estää lajirikkaiden luontotyyppien, kuten perinnebiotooppien ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen umpeenkasvu ja katoaminen. Hankkeessa hoidetaan ja ennallistetaan uhanalaisten lajien elinympäristöjä ja luontotyyppejä Uudellamaalla. Hankkeen suurin rahoittaja on OP Uusimaa. Luonnonhoidon kohteita on Porvoossa neljä.

Kuva 10. Bäckaksen torpan entisen pihapiirin niitosta kertynyt heinä oli kasoihin koottuna ulkoilureitin varrella odottamassa poiskuljetusta.

Gammelbackan metsässä on meren rannan lähellä kallioketo, jonka lajirunsaus on jäänteenä entisen Bäckaksen torpan pihapiiristä. Kedolla tehtiin valikoivaa niittoa ja poistettiin ei-toivottuja lajeja kuten tuomea, pihlajaa ja vadelmaa.

Marinniitty on perinnebiotooppi ja entinen laidun, jolta on niitetty heinää karjalle ja jolla on laidunnettu jo rautakaudella. Viimeisten vuosikymmenten vähäisen ja epäsäännöllisen laiduntamisen

seurauksena Maarinniitty on päässyt paikoin pahasti rehevöitymään ja kasvamaan umpeen. Niityllä on myös vaikea vieraslajiongelma.

Vuonna 2026 niityn vesakkoa ja pensaikkoa poistettiin umpeenkasvun hillitsemiseksi. Osia niitystä niitettiin perinteisesti viikatteella. Toivottavasti tulevaisuudessa Maarinniitty saadaan kokonaan laidunnuksen piiriin. Ennen kun parhaat luonnonhoitajat, eli karja, palaavat niitylle, ihmiset tekevät työn niittämällä ja raivaamalla.

Kuva 11 Matti Saarni, Linnamäen vesakoitunut valli.

Kuva 12 Matti Saarni, Isotuomipihlajasta ja muusta vesakosta raivattu valli.

Pieni Linnamäki on varhaiselle rautakaudelle (0-400 jaa.) ajoitettu kalmisto, josta nykyään suuri osa on havupuuvaltaista harjumetsää. Mäen paahteiselta etelärinteeltä löytyy myös edustavaa perinnebiotooppikasvillisuutta. Molempia Linnamäkiä uhkaa rehevöityminen ja runsaan vesakoitumisen takia myös umpeenkasvu. Osa vesakosta on vieraslajeja, joiden runsastuminen uhkaa luonnonvaraista kasvillisuutta. Linnamäillä torjuttiin paahderinteistä vesakkoa ja haitallisia vieraslajeja.

Kråkön niemen merenrantaniitty on luonnonsuojelualueella sijaitseva entinen rantalaidun. Siellä on liikkuminen kielletty herkän kasvillisuuden ja linnuston suojelun vuoksi. Merenrantaniitty on rehevöitynyt ja sillä kasvaa runsaasti haitallista vieraslajia, kurtturuusua. Kurtturuusua on nyt poistettu kaksi vuotta näivettämällä. Kun vieraslajiongelma saadaan taltutettua, aletaan rantaniittyä hoitaa niittämällä.

Kuva 13 Marianne Mayer, Kråkö toukokuussa.

4 Virkistysalueiden rakentaminen ja kunnostus

Kuva 14. Pitkospuut korvattiin esteettömällä lankkupolulla.

Kuva 15. Kuvaaja Jari Kostet. Lintulavan uuden opastaulun edessä seisovat Mauri Leivo ja opastustaulujen piirtäjä Jari Kostet,

Kuva 16. Gammelbackan metsässä on kirjanpainaja kaarnakuoriainen edelleen kuivunut.

Ruskis

Ruskiksen esteetön lintulava valmistui keväällä 2025. Ruskiksen luontopolun esteettömyyttä parannettiin myös pienellä pysäköintialueella, jolla on invapaikkoja. Vanha pitkospuureitti kunnostettiin lankkupoluksi, jolla myös jalankulkijat pääsevät saapumaan alueelle esteettömästi. Uudenmaan ELY-keskukselta saatiin rahoitusta hallitusohjelman Suomi liikkeelle – ohjelmasta, jonka tavoitteena on lisätä liikkumista jokaisessa ikäryhmässä. Lintulavalle tehtiin alueen linnustosta kertova opastaulu.

ELY-keskuksen lahjoittama pääskyhotelli pystytettiin lintulavan lähelle. Siihen kiinnitettiin keväällä pääskyjen kutsuhuutoa matkiva ääniatrappi. Pääskyhotelli ei kuitenkaan vielä tänä kesänä saanut asukkaita. Karjaa saatiin laiduntamaan Ruskiksen kosteita niittyjä. Joitakin niittyjä hoidettiin niittokoneella ja ruovikoiden leviämistä rajoitettiin kelluvalla niittolaitteella. Haitallisia vieraslajeja, kanadanpiiskua, jättipalsamia ja isotuomipihlajaa, torjuttiin kitkemällä lintutornin ympäristössä.

Runeberginpuisto

Runeberginpuistossa kunnostettiin käytäviä alkusyksystä 2025. Puistossa korjattiin kivetyksiä ja parannettiin pintaveden ohjausta, käytävien profiloitia ja kulutuspintoja korjattiin ja uudistettiin.

Metsätuhojen korjausta

Gammelbackan metsässä on tullut tuulenkaatoja ja kirjanpainajan aiheuttamia kuusten kuivumisia aiempaa vähemmän, vain noin 40 runkoa. Kokonniemen latujen varsilla oli vain yksittäisiä kuivuneita kuusia.

Kokon maauimala

Maauimalan rantatasanteelle rakennettiin kaksi uutta rantalentopallokenttää ja vanha kenttä kunnostettiin. Hyppylaituri siirrettiin länsirannalta itärannalle ja talviuimareille rakennettiin uusi laituri. Toinen vanha laituri poistettiin ja vanhat pukukopit ja vessat purettiin. Vieraslajitorjuntaa tehtiin maauimalan hiekkaisilla rinteillä.

Kuva 17. Uusi laituri.

Kuva 18. Uusi rantalentopallokenttä.

5 Osallistaminen ja vuosipäivät

Kokon kansanpuiston restaurointisuunnitelman luonnos, esittely ja tuumatalkoot 21.5.2025 klo 11.00-13.00 Porvoo-Borgå DOME Lundin aukiolla

Museolehtori Hannele Tenhovuori kertoi Kokon kansanpuiston historiasta. Puutarhatieteen dosentti Leena Linden esitteli kasvillisuuskartoituksen 2024 tuloksia. Kaupungin metsäasiantuntija Tommi Laakkonen pohti puuston kuntoa, kaupunkiekologiaa ja kaupunkiluonnon kehitystä kansanpuistossa. Maisema-arkkitehti Anne Rihtniemi-Rauh esitteli suunnitelmaluonnoksen Kokon kansanpuiston kunnostuksesta. Esitysten älkeen pidettiin tuumatalkoot, jossa puiston käyttäjät kertoivat kokemuksistaan ja muistoistaan. Noin 15 puiston käyttäjän kanssa tuumailtiin, mitä toimintaa voisi puistoon tuoda ilman, että paikan historiallinen luonne särkyy. Ulkogrillit ja penkki/pöytäryhmät sekä piknik-nurmikko todettiin tärkeiksi vapaamuotoisen tapaamisen ja yhdessä olemisen paikkoina. Pienimuotoisia tapahtumia ja musisointia pidettiin mahdollisina. Tärkeänä pidettiin, että kaupunkilaiset voivat itse spontaanisti järjestää keskenään pieniä tapaamisia alueella. Ajatusta perhospuiston kehittämisestä pidettiin ihastuttavana. Kansanpuistoon sopivasta toiminnasta saattoi antaa ehdotuksia myös internetin kautta, mutta nettikyselyn kautta ei ehdotuksia saatu.

Lintuopastusta lintulavalla 16.5.2026 klo 9-14 Ruskiksen esteettömällä

Kuva 19. Opastuksen aikana lintutornilla kävi 25 vierailijaa, vaikka sää oli sateinen.

Ruskis on kansainvälisesti tärkeä alue erityisesti kosteikkolinnuille. Lintuihin ja Ruskiksen hoitoon keskittyvä tapahtuma oli Porvoon kansallisen kaupunkipuiston tämänvuotinen teemapäivä. Ruskiksella voi toukokuussa nähdä mm. punajalkaviklon, lapasorsan tai pajusirkun. Oppaana toimii Mauri Leivo, joka on seurannut alueen linnustoa linnustoselvityksin 1980-luvulta saakka ja tuntee hyvin alueen luonnon kehityksen ja hoitotarpeet. Opas esitteli kävijöille Ruskista ja sen linnustoa sekä alueen hoitotoimia. Hän näytti rantaniityllä ja suistossa liikkuvia lintuja kaukoputken läpi ja kertoi niiden määrittämisestä ja elintavoista.

6 Viestintä

Kansalliseen kaupunkipuistoon liittyvistä aiheista ja muista kaupungin toimintaan liittyvistä uutisoinneista ja tiedotteista, jotka liittyvät tai osuvat kaupunkipuiston alueelle, julkaistiin useita tiedotteita. Useimmat tiedotetut aiheet ovat päätyneet myös uutisina paikallismedian sivustoille (UM, BBL, Itäväylä sekä Vega Östnyland). Aiheista on tuotettu myös julkaisuja kaupungin sosiaalisen median kanavaiin, pääosin Fb ja Ig.

Aiheita:

- Meidän Porvoo: kokonainen artikkeli Kansallisesta kaupunkipuistosta
Joko olet kiertänyt Porvoon kansallisen kaupunkipuiston? - Porvoo
- Porvoon Vanhan sillan avajaiset tammikuussa 2026.
- Gammelbackan muutokset ja rakentuminen läpi vuoden - alkaen monarin purkamisesta ja jäähyväisjuhlasta viimeisimpään valotapahtuma -tiedotteeseen
- Kokonniemen liikuntakeskuksen rakentuminen
- Sikosaaren siltojen kuntoon ja korjaukseen liittyvää tiedottamista
- Matkailun tapahtumat: Jokikarnevaalit ja Porvoon Valot
- Kansallinen kaupunkipuisto-päivä toukokuussa - Lintuopastus Ruskiksen tornilla
- Itäinen rantamuuri - asukastilaisuus, tiedotus, verkkosivu
- Elävät kaupunkikeskustat Ry:n palkinto
- Ketosirkka-hankkeen kyltit maastoon: Luonnonhoitotöitä arvoniityillä

- Koko vuoden ajan tiedottamista Porvoon Vanhan sillan korjauksen etenemisestä sekä väliaikaisen sillan avajaiset keväällä 2025. Muun muassa Porvoon kaupungin ilmastokettu oli paikalla.
- Porvoon Valot helmikuussa 2025.
- Vieraslajien torjuntaa Crowd-sorsa -mobiilipelin avulla (toukokuu 2025)
- Kansalliseen kaupunkipuistopäivään liittyvä tapahtuma Porvoon Domessa (kauppatorilla), kaupunkilaiset saivat jakaa muistojaan ja ajatuksiaan Kokonniemen kansanpuistosta
- Jokikarnevaalit syksy 2025.
- Porvoon Vesi on tiedottanut läpi vuoden Linnamäen vesilaitoksen purkamisesta.

7 Matkailu ja markkinointi

Kuva 20. Tanssivia valoja vanhassa Porvoossa.

Porvoon valot järjestettiin molempina vuosina 2025 ja 2026. Kohteista moni sijoittui kansallisen kaupunkipuiston alueelle.

Kuva 21 August Eklöfin puistossa oli monipuolista karnevaaliohjelmaa ja joella valoteoksia.

Porvoon Jokikarnevaalit toteutetaan kolmannen kerran kaupungin keskustassa ja jokirannassa lauantaina 30.8.2025 klo 14 alkaen keskiyöhön asti. Maksuton kaupunkitapahtuma tarjosi koko perheelle päivän täynnä elämyksiä, kulttuuria ja karnevaalitunnelmaa. Tapahtuma juhlisti kesän päättymistä sekä toivotti tervetulleeksi pimenevät illat näyttävällä valo- ja vesitaiteella. Tapahtuma järjestettiin keskustan alueella Taidetehtaan rantapuistossa ja August Eklöfin puistossa. Tapahtumapäivänä Porvoon Bussi tarjosi ilmaisen joukkoliikenteen koko päivän ajan.

Kuva 22. August Eklöfin puistossa oli monipuolista karnevaaliohjelmaa ja joella valoteoksia.

Porvoon Jokikarnevaalit järjestettiin neljännen kerran lauantaina 29.8.2026 klo 12-23.

Jokikarnevaalin ohjelmassa oli päivän aikana markkinatunnelmaa, musiikkia, työpajoja ja tulta syöksevä lohikäärme, joka nousi Porvoon joesta. Illan loppuhuipennus tapahtui maksuttomalla keikalla Taidetehtaan Avanti-salissa, missä esiintyy CLEDOS, SARA BEE, ELO ja DJ MAXONE.

8 Yhteistyö muiden kansallisten kaupunkipuistojen kanssa

Porvoon on varannut kansallisten kaupunkipuistojen verkoston toimintaan noin 5000 € / vuosi. Verkoston ohjausryhmän jäsenenä on Paula Tuurnala ja varajäsen on Marjo Valin kaupunki-infrasta. Kansallisten kaupunkipuistojen verkoston ohjausryhmä kokoontui kuukausittain Teamsissa. Pori järjesti vuosittaisen kaksipäiväinen verkostotapaamisen vuonna 2025. Teemana oli Liikuttavat puistot. Vuonna 2026 verkostopäivät järjestettiin Kotkassa teemana Rakennettu kulttuuriympäristö.

Verkoston yhteistyötä vuosina 2025-26:

- Läpi vuoden oltiin aktiivisia somessa, jossa jokainen kaupunki julkaisi vuorollaan Fb päivityksiä. Yhteistyössä mainostoimiston kanssa toteutettiin somekampanja, jossa kansallisia kaupunkipuistoja tuotiin esille mm lapsiperheille, luonnosta nauttiville ja kulttuurinnälkäisille sopivina kesäkohteina. Somekampanjan kustannus oli n 800 € / kaupunki.
- Verkosto järjesti lokakuussa 2025 KKP-webinaarin kaupunkien uusille päättäjille.
- Verkosto valmisteli yhteisen lausunnon uuteen alueidenkäyttölakiin vuonna 2025. Vuoropuhelua YMn suuntaan käytiin KKP hoito- ja käyttösuunnitelmien päivitystarpeista ja -käytänteistä, koska osalla kaupungeista muutostarpeet ajankohtaisia.

Savonlinnan kansallinen kaupunkipuisto perustettiin vuonna 2025 ja vuonna 2026 Tampere sai kansallisen kaupunkipuiston. Helsinki valmistelee yhä hakemustaan Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta. KKP-kaupunkien verkostossa on nyt 12 jäsentä: Forssa, Hanko, Heinola, Hämeenlinna, Kokkola, Kotka, Kuopio, Pori, Porvoo, Savonlinna, Tampere ja Turku.